

Ei lausunto, mutta korjataan ruotsinkieliseen strategiaan ennen AH:n käsittelyä:

Vision:

Vi tillhandahåller våra tjänster på ett verkningsfullt sätt samtidigt som vi stärker digitaliteten och **förebyggandet**. Förebyggandet -> den förebyggande verksamheten

Värderingar:

Vi stärker delaktigheten genom att agera transparent och **rättidigt** samt genom att öppna nya kanaler för påverkan och växelverkan. Rättidigt -> i rätt tid

---

Varautuminen ja turvallisuus lautakunta 31.3.2026:

Varautuminen ja turvallisuus - lautakunta käsitteli liitteenä olevan hyvinvointialuestrategiasta tehdyn luonnoksen ja lausuu seuraavaa:

Itä- Uudenmaan hyvinvointialueella on varautumisen näkökulmasta useita kriittisiä alueita ja kohteita, jotka vaikuttavat alueen turvallisuuteen, varautumiseen sekä pelastustoimintaan. Näitä kriittisiä kohteita ovat esimerkiksi Porvoon Kilpilahden öljyjalostamo ja yksi Suomen suurimmista satamista, Loviisan ydinvoimala sekä alueen merkittävät logistiikkakeskittymät. Lisäksi alueen yleinen geopoliittinen sijainti ja meren sekä rajan läheisyys asettavat omat haasteensa.

Nykyisessä muuttuneessa turvallisuusympäristössä ja maailmantilanteessa sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksista johtuvien sään ääri- ilmiöiden perusteella, varautumisen merkitys korostuu, ja Itä- Uudenmaan hyvinvointialueen on varmistettava sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen toimintakyky myös kriisitilanteissa, ja se edellyttää järjestelmällistä varautumista myös häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin.

Hyvinvointialueen toiminnassa on vahvistettava valmiutta vastata muuttuneen lainsäädännön myötä tulleisiin uusiin velvoitteisiin, joiden mukaan hyvinvointialueiden tulee varautua sotilaalliseen voimankäyttöön tai sen uhkaan. Hallitus on osoittanut lisäbudjetissaan alueille lisärahoitusta varautumisen kehittämiseen, ja tämä rahoitus on hyödynnettävä suunnitelmallisesti turvallisuuden vahvistamiseksi.

Strategiakaudella painopisteen tulee siirtyä varautumissuunnitelmien käytännön toimeenpanoon: varautumista tulee vahvistaa koko organisaatiossa koulutuksen, säännöllisten harjoitusten sekä selkeiden toimintamallien avulla. Varautuminen tulee toteuttaa tiiviissä yhteistyössä pelastustoimen, kuntien, poliisin, puolustusvoimien ja muiden viranomaisten sekä keskeisten yhteistyökumppaneiden kanssa.

Varautumisyhteistyön tavoitteena tulee olla yhteisen tilannekuvan ja toimivien yhteistyörakenteiden muodostaminen ja kehittäminen, jotta nopea ja vaikuttava toiminta varmistuu kaikissa turvallisuustilanteissa. Tässä yhteistyössä tulee huomioida

esimerkiksi alueen toimivien väestönsuojatilojen riittävyys ja toimeenpanovalmius.

Varautuminen ja turvallisuus - lautakunta edellyttää, että strategian visioon lisätään kirjaus "Hyvinvointialueella varaudutaan erilaisiin turvallisuustilanteisiin."

Lisäksi lautakunta ehdottaa, että strategian toimeenpanokohtaan lisätään "Varautumista tulee vahvistaa koko organisaatiossa koulutuksen, säännöllisten harjoitusten sekä selkeiden toimintamallien avulla."

Varautuminen ja turvallisuus - lautakunta pyytää myös huomioimaan, että pelastustoimi on keskeinen osa hyvinvointialueen kokonaisturvallisuutta. Strategiakaudella tulee varmistaa pelastustoimen riittävät toimintaedellytykset, resurssit ja toimintakyky sekä vahvistaa pelastustoimen roolia alueellisessa varautumisessa ja turvallisuusyhteistyössä.

Lautakunta katsoo, että strategia on osin keskeneräinen, ja tulevana vuosina strategiaprosessissa tarvitaan tavoitteiden ja tahtotilan kokonaisvaltaista selkeyttämistä.

Nämnden för beredskap och säkerhet behandlade det bifogade utkastet till välfärdsområdesstrategi och avger följande utlåtande:

Inom Östra Nylands välfärdsområde finns det med tanke på beredskapen flera kritiska områden och objekt som inverkar på området säkerhet, beredskap och räddningsverksamhet. Dessa kritiska objekt är till exempel oljeraffinaderiet i Sköldvik i Borgå och en av Finlands största hamnar, Lovisa kärnkraftverk samt betydande logistikkoncentrationer i området. Dessutom utgör området allmänna geopolitiska läge och närheten till havet och gränsen utmaningar i sig.

Mot bakgrund av den nuvarande förändrade säkerhetsomgivningen och världssituationen samt de extrema väderfenomen som orsakas av klimatförändringen blir vikten av beredskap allt tydligare, och Östra Nylands välfärdsområde måste säkerställa funktionsförmågan inom social- och hälsovården samt räddningsväsendet även i krissituationer, vilket kräver systematisk beredskap även för störningar och undantagsförhållanden.

I välfärdsområdets verksamhet måste man stärka beredskapen så att den uppfyller de nya skyldigheter som följer av den ändrade lagstiftningen, enligt vilka välfärdsområdena måste förbereda sig på militärt våld eller hot om sådant. Regeringen har i sin tilläggsbudget avsatt ytterligare medel till välfärdsområdena för att utveckla beredskapen, och denna finansiering måste utnyttjas på ett planmässigt sätt för att stärka säkerheten.

Under strategiperioden bör tyngdpunkten flyttas till det praktiska genomförandet av beredskapsplanerna: beredskapen bör stärkas i hela organisationen genom

utbildning, regelbundna övningar och tydliga verksamhetsmodeller.

Beredskapsarbetet bör genomföras i nära samarbete med räddningsväsendet, kommunerna, polisen, försvarsmakten och andra myndigheter samt centrala samarbetspartner.

Målet med beredskapssamarbetet bör vara att skapa och utveckla en gemensam lägesbild och fungerande samarbetsstrukturer för att säkerställa en snabb och effektiv verksamhet i alla säkerhetssituationer. I detta samarbete bör man bland annat beakta tillgången på fungerande skyddsrum i området och beredskapen att sätta dem i drift.

Nämnden för beredskap och säkerhet förutsätter att följande formulering läggs till i strategins vision: ”Välfärdsområdet förbereder sig för olika säkerhetssituationer.”

Dessutom föreslår nämnden att följande läggs till i avsnittet om strategins genomförande: ”Beredskapen bör stärkas i hela organisationen genom utbildning, regelbundna övningar och tydliga verksamhetsmodeller.”

Nämnden för beredskap och säkerhet ber också att man beaktar att räddningsväsendet är en central del av välfärdsområdets övergripande säkerhet. Under strategiperioden bör räddningsväsendets tillräckliga verksamhetsförutsättningar och resurser samt dess funktionsförmåga säkerställas, och räddningsväsendets roll i den regionala beredskapen och i det regionala säkerhetssamarbetet bör stärkas.

Nämnden anser att strategin delvis är ofullständig och att det under de kommande åren kommer att krävas ett övergripande förtydligande av målen med strategiprocessen och vad man vill med den.

Palveluiden järjestäminen-lautakunta 7.4.2026:

Lautakunta on tarkastellut hyvinvointialueen strategialuonnosta lautakunnan tehtävien ja vastuiden näkökulmasta. Hallintosäännössä lautakunnan tehtäviksi on määritetty muun muassa palvelukokonaisuuksien integraatioon, palveluiden saatavuuteen sekä hankinta- ja tuotantotapoihin liittyvistä asioista linjaaminen. Lisäksi lautakunnalla on vastuu palvelustrategian valmistelusta ja täytäntöönpanosta sekä vastuu palveluiden alueellisen yhdenvertaisuuden toteutumisesta, tarpeenmukaisuudesta ja laadusta valtuuston linjausten mukaisesti.

Lautakunnan lausunto on jaoteltu verkkosivuilla olevan kommentointipohjan mukaisesti vision tavoitteisiin: ihmislähtöisyys, vastuullisuus, yhdenvertaisuus, kehittyvä, osallisuus.

Lautakunta toteaa, että strategialuonnokseen kirjatut vision tavoitteet vastaavat suurelta osin voimassa olevan strategian arvoja. Lautakunta pitää myönteisenä, että arvot ovat

pääosin säilyneet ennallaan, sillä strategian vaikuttavuus edellyttää pitkäjänteisyyttä, ja arvojen juurtuminen osaksi toimintaa vie aikaa.

Ihmislähtöisyys. Lautakunta pitää tärkeänä, että hyvinvointialueen strategia määrittelee yhteistä tahtotilaa ja pitkän aikavälin tavoitteita. Hyvinvointialuestrategiaa toimeenpaneavassa palvelustrategian tehtävänä on puolestaan esittää linjaukset, miten hyvinvointialueen palvelut järjestetään ja tuotetaan niin, että pitkän aikavälin tavoitteet toteutuvat käytännössä. Lautakunta näkee, että palvelustrategia on toimialakohtaisten suunnitelmien, palveluverkon ja toiminnan suunnittelun keskeinen lähtökohta.

Yhdenvertaisuus. Lautakunta toteaa, että strategialuonnoksessa korostetaan perustason sosiaali- ja terveydenhuollon vahvistamista sekä yhteistyön kehittämistä erityistason palveluiden kanssa. Tämä on myös lautakunnan tehtävien kannalta keskeistä. Perustason palveluiden toimivuus on edellytys alueellisen yhdenvertaisuuden toteutumiseksi ja koko palvelujärjestelmän integraatiolle.

Lautakunta kiinnittää huomiota siihen, että perustason vahvistamisen mittarina esitetty palautuneiden läheteiden määrän väheneminen edellyttää huolellista tulkintaa. Palautuvat läheteet sisältävät hoitoa ohjaavaa kirjallista ohjeistusta eikä niiden vähentyminen sellaisenaan aina kuvaa järjestelmän toimivuutta tai laadun kehittymistä.

Palveluiden yhdenvertaisen toteutumisen näkökulmasta lautakunta pitää myönteisenä, että strategiseksi tavoitteeksi on nostettu palvelutarvetta vastaavat kiinteät ja liikkuvat palvelut, testatut teknologiset ja digitaaliset ratkaisut sekä kaksikielisten palveluiden turvaaminen koko hyvinvointialueella.

Vastuullisuus. Lautakunta katsoo, että vastuullisuutta koskevat strategiset tavoitteet ovat linjassa palveluiden järjestämisestä koskevien tehtävien kanssa. Talouden tasapainottaminen, kustannustehokas monituottajamalli sekä vuokratyövoiman käytön vähentäminen ovat keskeisiä edellytyksiä palveluiden saatavuuden, laadun ja yhdenvertaisuuden turvaamiselle pitkällä aikavälillä.

Lautakunta korostaa, että hankinta- ja tuotantotapojen strateginen ohjaus on keskeinen väline vastuullisuuden toteutumisessa. Palvelustrategiassa huomioitavaksi tulee oman palvelutuotannon ja ostopalveluiden palvelukokonaisuuksien integraatio.

Kehittyvä. Lautakunta toteaa, että vaikuttavuus on nostettu strategian luonnoksessa kehittyvä- arvon alle keskeiseksi tavoitteeksi yhdessä tiedolla johtamisen kanssa. Lautakunnan näkemyksen mukaan toiminnan ja palveluiden vaikuttavuuden painottaminen on erityisen tärkeää palveluiden laadukkaan, tarpeenmukaisen ja kustannustehokkaan toteutumisen näkökulmasta.

Lautakunta pitää välttämättömänä, että hyvinvointialue tuottaa lakisääteiset palvelut vaikuttavasti ja kehittää samalla ennaltaehkäiseviä palveluja systemaattisesti osana strategiaansa. Lautakunnan näkemyksen mukaan tämä on edellytys palvelujen pitkän aikavälin vaikuttavuudelle ja kustannustehokkuudelle.

Osallisuus. Lautakunta pitää tärkeänä, että strategialuonnoksessa korostetaan

toiminnan avoimuutta ja läpinäkyvyyttä sekä asukkaiden ja asiakkaiden osallisuuden vahvistamista. Asiakasraatien toiminta on lautakunnan näkemyksen mukaan tarkoituksenmukainen keino seurata ja edistää osallisuuden toteutumista hyvinvointialueella.

Nämnden har granskat utkastet till välfärdsområdets strategi utifrån nämndens uppgifter och ansvarsområden. I förvaltningsstadgan har som nämndens uppgifter fastställts bland annat att skapa riktlinjer för frågor som gäller integration av tjänstehelheter, tillgång till tjänster samt upphandlings- och produktionssätt. Dessutom ansvarar nämnden för beredningen och genomförandet av servicestrategin samt för att tjänsternas regionala jämlikhet förverkligas, att tjänsterna är ändamålsenliga samt att deras kvalitet motsvarar fullmäktiges riktlinjer.

Nämndens utlåtande är indelat enligt webbplatsens mall för kommentering efter visionens mål: människoorientering, ansvarsfullhet, jämlikhet, utveckling och delaktighet.

Nämnden konstaterar att de mål för visionen som antecknats i utkastet till strategi till stor del motsvarar värdena i den gällande strategin. Nämnden anser att det är positivt att värdena i huvudsak förblivit oförändrade eftersom strategins verkningsfullhet förutsätter långsiktighet och det tar tid för värdena att bli inrotade i verksamheten.

Människoorientering. Nämnden anser att det är viktigt att välfärdsområdets strategi definierar en gemensam vilja och långsiktiga mål. Den servicestrategi som verkställer välfärdsområdesstrategin har i uppgift att presentera riktlinjer för hur välfärdsområdets tjänster ordnas och produceras så att de långsiktiga målen uppnås i praktiken. Nämnden anser att tjänstestrategin är en central utgångspunkt för de sektorspecifika planerna, servicenätet och verksamhetsplaneringen.

Jämlikhet. Nämnden konstaterar att utkastet till strategi betonar stärkande av social- och hälsovård på basnivå och utvecklande av samarbetet med tjänster på specialiserad nivå. Detta är också centralt för nämndens uppgifter. Fungerande tjänster på basnivå är en förutsättning för att den regionala jämlikheten ska förverkligas och för hela servicesystemets integration.

Nämnden fäster extra uppmärksamhet vid att minskningen av antalet returnerade remisser bör tolkas noggrant. De anges som ett mått på fastställande av basnivån. Returnerade remisser innehåller skriftliga anvisningar som styr vården och deras minskning beskriver som sådana inte alltid systemets funktion eller en utveckling av kvaliteten.

Med tanke på ett jämlikt genomförande av tjänster anser nämnden att det är positivt att man som strategiskt mål har lyft fram fasta och rörliga tjänster som motsvarar servicebehovet, testade tekniska och digitala lösningar samt tryggandet av tvåspråkiga tjänster inom hela välfärdsområdet.

Ansvarsfullhet. Nämnden anser att de strategiska målen för ansvarsfullhet är i linje med de uppgifter som gäller ordnandet av tjänster. En balansering av ekonomin, en kostnadseffektiv modell med flera producenter och en minskning av användningen av hyrd arbetskraft är centrala förutsättningar för att trygga långsiktig tillgång till tjänster, kvalitet och jämlikhet.

Nämnden betonar att strategisk styrning av sätten att upphandla och producera är ett centralt verktyg för att genomföra ansvarsfullhet. I servicestrategin bör man beakta integrationen av den egna tjänsteproduktionen och de helheten av de tjänster som köps in.

Utvecklande. Nämnden konstaterar att verkningsfullhet har tillsammans med kunskapsbaserad ledning lyfts som centrala mål i utkastet till strategi och dess värde utvecklande. Enligt nämnden är det särskilt viktigt att betona verksamhetens och tjänsternas verkningsfullhet med tanke på att tjänsterna genomförs högklassigt, enligt behov och kostnadseffektivt.

Nämnden anser det nödvändigt att välfärdsområdet producerar de lagstadgade tjänsterna på ett verkningsfullt sätt och samtidigt systematiskt utvecklar de förebyggande tjänsterna som en del av sin strategi. Enligt nämndens uppfattning är detta en förutsättning för tjänsternas långsiktiga verkningsfullhet och kostnadseffektivitet.

Delaktighet. Nämnden anser att det är viktigt att det i utkastet till strategi betonas att verksamheten är öppen och transparent samt att invånarnas och klienternas delaktighet stärks. Enligt nämndens uppfattning är klientrådets verksamhet ett ändamålsenligt sätt att följa upp och främja delaktigheten inom välfärdsområdet

Kansalliskielilautakunta 7.4.2026:

Kansalliskielilautakunta kommentoi strategialuonnosta seuraavasti:

Lautakunta toteaa, että nykyinen strategia huomioi hyvin alueen kaksikielisyyden.

Lautakunta katsoo, että Vision neljännen kohdan ”Hyvinvointialueemme on houkutteleva työnantaja ja työntekijät voivat hyvin. Henkilöstön osaamiseen, ammattitaitoiseen johtamiseen ja hyviin työyhteisötaitoihin panostetaan. Toimimme avoimesti ja osallistavasti.”

voisi muuttaa muotoon:

”Hyvinvointialueemme on houkutteleva työnantaja. Panostamme henkilöstön osaamiseen, hyvinvointiin, ammattitaitoiseen johtamiseen ja hyviin työyhteisötaitoihin. Toimimme avoimesti ja osallistavasti.”

Lisäksi lautakunta katsoo, että Yhdenvertaisuus-arvon strategisella tavoitteella ”Tarjoamme yhdenvertaisia palveluja koko alueella” tulisi olla mittari.

Nationalspråksnämnden kommenterade utkastet till strategi enligt följande:

Nämnden konstaterar att den nuvarande strategin bra beaktar tvåspråkigheten i området.

Nämnden anser att Visionens fjärde punkt ”Välfärdsområdet är en attraktiv arbetsgivare, och de anställda mår bra. Det satsas på personalens kompetens, professionellt ledarskap och god medarbetarkompetens. Vi fungerar öppet och engagerande.”

kunde formuleras enligt följande:

”Välfärdsområdet är en attraktiv arbetsgivare. Vi satsar på personalens kompetens, välmående, professionellt ledarskap och god medarbetarkompetens. Vi fungerar öppet och engagerande.”

Nämnden anser dessutom att värderingen Jämlikhet borde ha en indikator för det strategiska målet ”Vi erbjuder jämlika tjänster i hela området”.

Nuorisovaltuusto:

Nuorisovaltuusto esittää omat ajatuksensa ja pohdintansa seuraavasti:

DIA 2: Nuorisovaltuusto korostaa jatkossakin palvelujen saatavuutta ja päätöksenteon läpinäkyvyyttä.

DIA 3: Nuorisovaltuusto pitää strategian arvoja tarkkaan mietittyinä ja arvolupauksia hyvin avattuina ja tiivistettyinä. Osallisuus nousee arvoista tärkeimmäksi.

DIA 6: Tärkeimmiksi tavoitteiksi kunkin arvon kohdalla nähdään nuorten näkökulmasta seuraavat asiat:

Ihmislähtöisyys

- Asiakaskokemus on tärkeä osa palveluita ja hyvät asiakaskokemukset madaltavat kynnystä jatkaa palveluiden käyttöä
- Panostus molempiin kansalliskieliin on tärkeää
- Palveluiden sujuvuus ja helppous on tärkeää, jotta nuorten kynnys palveluiden käyttämiseen on pienempi

Yhdenvertaisuus

- Yhdenvertaiset palvelut koko alueella koetaan tärkeäksi
- Perustason sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden vahvistaminen ja yhteistyön kehittäminen erityistason palveluiden kanssa nähdään tärkeänä

Vastuullisuus

- Toimintamme on taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävää sekä turvallista

Kehittyvä

- Edistämme Itä-Uudenmaan hyvinvointikeskuksen ja sairaalan yhteistä rakennushanketta ja keskitämme vaativampia palveluita
- Otamme käyttöön testattuja teknologisia ja digitaalisia ratkaisuja. Näissä tilanteissa tulee muistaa tehokas markkinointi uusista palveluista.

Osallisuus

- Avoimuus ja läpinäkyvyys lisää luottamusta
- Vuoropuhelu on tärkeää, jotta nuorten ääni saadaan kuuluviin. Nuorisovaltuusto toivoo pääsevänsä vaikuttamaan asioihin jo varhaisessa päätöksenteon vaiheessa.

Ungdomsfullmäktige:

Ungdomsfullmäktige framför sina egna tankar och reflektioner på följande sätt:

DIA 2: Ungdomsfullmäktige betonar även i fortsättningen tillgången till tjänster och transparens i beslutsfattandet.

DIA 3: Ungdomsfullmäktige anser att strategins värderingar är noggrant genomtänkta och att värdeförslagen är tydligt formulerade och koncisa. Delaktighet blir den viktigaste av värderingarna.

DIA 6: Ur de ungas perspektiv anses följande vara de viktigaste målen för varje värdering:

Människoorientering

- Kundupplevelsen är en viktig del av tjänsterna, och positiva kundupplevelser sänker tröskeln att fortsätta använda tjänsterna
- Det är viktigt att satsa på båda nationalspråken
- Det är viktigt att tjänsterna är smidiga så att de ungas tröskel att använda dem är lägre

Jämlikhet

- Jämlik service i hela regionen upplevs viktig
- Man anser att det är viktigt att stärka social- och hälsovårdstjänster på basnivå och utveckla samarbetet med tjänster på specialiserad nivå

Ansvarsfullhet

- Vår verksamhet är ekonomiskt och socialt hållbar samt säker

Utveckling

- Vi främjar det gemensamma byggprojektet för ett välfärdscentrum och sjukhus i Östra Nyland och centraliserar de mest krävande tjänsterna
- Vi implementerar beprövade tekniska och digitala lösningar. I dessa situationer är det viktigt att komma ihåg en effektiv marknadsföring av de nya tjänsterna.

Delaktighet

- Öppenhet och transparens stärker förtroendet
- Dialog är viktig för att de ungas röster ska bli hörda. Ungdomsfullmäktige hoppas kunna påverka ärenden redan i ett tidigt skede av beslutsfattandet.

Vammaisneuvosto:

Itä-Uudenmaan Vammaisneuvosto kiittää mahdollisuudesta lausua hyvinvointialueen strategiasta. Lausunto pyynnön teksti jäsentää strategian vastaukseksi muuttuvan toimintaympäristön ja talouden haasteisiin korostamalla johtamisen, päätöksenteon ja talouden kestävyysmerkitystä. Strategiset painopisteet ovat rakenteissa ja toimintakyvyssä, joiden avulla pyritään turvaamaan toimivat palvelut ja säilyttämään alueen itsenäinen asema. Strategiaan tulee sisällyttää seuraavat näkökulmat.

Strateginen arvot, tavoite ja mittarit:

Voisiko mittareissa olevat kohdat olla avattuina mitä ne tarkoittavat?

Ihmislähtöisyys tarkoittaa, että palveluissa kirjataan ihmisten todellinen palveluntarve ja etsitään palvelutarpeeseen ratkaisu, joka aidosti toimii. Palvelutarpeen häivyttäminen aiheuttaa ongelmien vaikeutumista, ja sen myötä lisäkustannuksia. Palveluiden saaminen on sujuvaa myös niille, joille digipalvelut ovat vieraita. Puhelinpalveluiden tulee pysyä aina digipalveluiden rinnalla niin ajanvarauksessa, hakemusten tekemisessä, neuvonnassa kuin palautteen antamisessakin, ja puhelimen kautta tulee saada yhteys ajanvaraukseen ja neuvontaan yhtä nopeasti kuin diginä. Digisyrjintää ei saa muodostua.

Yhdenvertaisuus

Tavoite kohta: Turvaamme kaksikieliset palvelut ”**suomeksi ja ruotsiksi**”. Lainmukaiset sosiaalipalveluiden määräajat toteutuvat 100 %. Pitää olla ”Lainmukaiset sosiaali- ja vammaispalveluiden määräajat toteutuvat 100 %.” Mittareissa seurataan muistutusten ja kanteluiden määrää vuosittain.

Yhdenvertaisuus tarkoittaa, ettei kukaan putoa sotepalveluiden ulkopuolelle seuraavista syistä:

- 1) ettei saa vastaanottoaikaa
- 2) ettei pysty maksamaan palvelun hintaa
- 3) että palveluntarvetta ei kirjata, vaan palveluntarve häivytetään
- 4) vammaisten kohdalla **yhdenvertaisuus tarkoittaa**, että vammaisille myönnetään heidän tarvitsemansa vammaispalvelut, koska vain niiden avulla lain tarkoittama yhdenvertaisuus vammattomiin nähden toteutuu. Tämä on vammaispalvelulain tarkoitus.
- 5) Mitä heikommin palvelutarpeisiin vastataan, sitä vahvemmin eriarvoisuus toteutuu. Samalla myös rahoitus vähenee ja työntekijämäärä. Tärkeää on pitää huolta siitä, että palveluntarpeisiin aidosti vastataan. Palvelutarpeiden häivyttäminen vie tulevan rahoituksen ja työpaikat, sekä aiheuttaa vaikeutuvien oireiden/tilanteiden kautta lisäkustannuksia.

Vastuullisuus

Kohtaan lisättävä hoitovirheiden määrän kehitys. Vastuullisuuden tulee näkyä **laadukkaina ja riittävinä** palveluina ja siten, ettei ihmisten palveluntarpeita häivytetä. Vastuullisesti tulee hakea yksilöllisesti sopivat palvelut ja toimenpiteet, ja huolellisesti perustella rahoittajatahoille riittävä rahoitus. Vain näin mahdollistetaan palveluiden ja työpaikkojen säilyminen alueella.

Kehittyvä

Vain palveluiden laadun ja riittävyyden kehittyminen paremmiksi tuottaa lisää hyvinvointia ja sen myötä säästöjä. Kehittämisen nimissä hva:lla on vuoden 2025 aikana luotu harmillisesti sellaista byrokratiaa, joka on tehnyt asiakaskunnalle hitaaksi ja vaikeaksi saada yhteys hva:lle sekä palvelutarpeeseensa vastaus niin kiireellisissä kuin kiireettömissä asioissa. Näitä on toki korjattu jälkikäteen. Sotepalvelut sisältävät monia yksityiskohtia, jotka täytyy tuntea tarkasti, jotta lopputulos on toimiva. Osallistaminen ei saa jäädä nimelliseksi. Mitä paremmin palvelut vastaavat palvelutarpeeseen, sitä vähemmän syntyy viiveellä lisäkustannuksia. Palveluiden kehittämisessä tulee tarkasti kuunnella asiakaskuntaa.

Osallisuus

Strateginen tavoite kohta: Varmistamme kielellisten oikeuksien toteutumisen osallisuudessa. Lause pitää kuulua, ”Varmistamme kielellisten ja vammaisten oikeuksien toteutumisen osallisuudessa”. Miten seurataan asiakkaiden ja asukkaiden kokemusta, osallisuutta, sekä mahdollisuutta vaikuttaa? Entä saavutettavuutta ja esteettömyyttä, niiden kannalta, jotka eivät itsenäisesti kykene käyttämään digitaalisia palveluita? Asiakaspalautteiden käsittelyajan tavoitteeksi 100 % 2 viikon sisällä sekä asiakaspalautteiden kohdalta tehtyjen korjausten julkaiseminen ajan tasaisesti. Nämä lisäävät luottamusta hyvinvointialueen toimintaan.

Osallisuutta tulee toteuttaa aidosti, ei vain näennäisesti. Vammaisneuvostojen kohdalla tulee erityisesti ottaa huomioon, että kansainvälinen sopimus velvoittaa lain tasaisesti neuvottelemaan tiiviisti vammaisten kanssa heitä koskevista asioista. Vammaisneuvoston eri lausunnoissaan kertomia huomioita ei voi vähätellä. Vammaisneuvostoa voi aina pyytää selvittämään asiaa esimerkein ja antamaan lisätietoja. Ei ole samantekevää, toteutetaanko vammaispalvelut asiakaslähtöisesti, ihmislähtöisesti, työntekijä- tai organisaatiolähtöisesti vai palveluntarjojalähtöisesti, koska lain tarkoittama yhdenvertaisuus vammattomiin toteutuu vain, jos palvelut toteutetaan aidosti tarvetta vastaavasti.

Lopuksi:

Strategiassa painotetaan talouden tasapainottamista. Säästövaatimukseen liittyy uhkauksia, jotka helposti pakottavat leikkaamaan sieltäkin, mistä ei pitäisi. Luottamushenkilöiden tulee pyytää viranhaltijoilta realistiset tiedot perusteluineen niin palvelutarpeeseen, henkilöstötarpeeseen kuin rahoitustarpeeseenkin liittyen. On tärkeää, että viestiminen valtionhallinnon ja rahoittajan suuntaan tehdään perustellusti lakisääteisyteen vedoten ja

tavalla, joka ei mahdollista kieltäytymistä tarvittavasta lisärahoituksesta. Vain näin on mahdollista säilyttää asukkaiden hyvinvointi ja terveys, sekä myös soten työpaikat. On tärkeää olla menemättä sieltä, missä aita on matalin. Myöhemmin asioiden korjaaminen voi osoittautua mahdottomaksi

Rådet för personer med funktionsnedsättning

Rådet för personer med funktionsnedsättning i Östra Nyland tackar för möjligheten att framföra sin åsikt om välfärdsområdets strategi. Texten i begäran om utlåtande strukturerar strategin som ett svar på utmaningarna i de föränderliga förhållandena och ekonomin genom att betona vikten av ledarskap, beslutsfattande och ekonomisk hållbarhet. De strategiska prioriteringarna ligger i strukturerna och funktionsförmågan, med hjälp av vilka man strävar efter att trygga fungerande tjänster och bevara områdets självständiga ställning. Strategin bör omfatta följande synpunkter.

Strategiska värderingar, mål och indikatorer:

Skulle man kunna förklara vad indikatorernas olika punkter betyder?

Människoorientering innebär att man i tjänsterna upptecknar människornas verkliga servicebehov och söker en lösning som verkligen fungerar. Att gömma undan servicebehovet leder till att problemen förvärras, vilket i sin tur medför extra kostnader.

Också de som inte är väl bekanta med de digitala tjänsterna får smidigt service. Telefontjänsterna bör alltid finnas kvar vid sidan av de digitala tjänsterna både när det gäller tidsbokning, inlämnande av ansökningar, rådgivning och respons, och via telefonen bör man få kontakt med tidsbokningen och rådgivningen lika snabbt som digitalt. Digital diskriminering får inte uppstå.

Jämlikhet

Målsättningspunkten: Vi tryggar tvåspråkiga tjänster ”**på finska och på svenska**”. De lagenliga tidsfristerna för socialservice uppfylls till 100 procent. Det bör stå: ”de lagenliga tidsfristerna för socialservice och funktionshindertjänster uppfylls till 100 procent.”

I indikatorerna följs antalet anmärkningar och klagomål upp årligen.

Jämlikhet innebär att ingen faller utanför social- och hälsovårdstjänsterna av följande skäl:

- 1) inte får mottagningstid
- 2) inte har råd att betala tjänstens pris
- 3) servicebehovet upptecknas inte utan göms undan
- 4) när det gäller personer med funktionsnedsättning **betyder jämlikhet** att personer med funktionsnedsättning beviljas de tjänster som de behöver, eftersom det är endast genom

dessa tjänster som den i lagen avsedda jämlikhet gentemot personer utan funktionsnedsättning kan förverkligas. Det här är syftet med funktionshindersservicelagen.

5) Ju sämre man svarar på servicebehovet, desto större blir ojämlikheten. Samtidigt minskar även finansieringen och antalet anställda. Det är viktigt att se till att man verkligen svarar på servicebehovet. Att gömma undan servicebehovet leder till att framtida finansiering och arbetsplatser går förlorade, och medför dessutom merkostnader genom försvårade symtom och situationer.

Ansvarsfullhet

Under punkten bör man lägga till utvecklingen av antalet felbehandlingar. Ansvarsfullhet bör ses som **högkvalitativa och tillräckliga** tjänster, och så att människors servicebehov inte göms undan. Man bör på ett ansvarsfullt sätt söka individuellt passliga tjänster och åtgärder, samt noggrant motivera finansiärerna om behovet av tillräcklig finansiering. Det är det enda sättet att säkerställa att tjänster och arbetsplatser bevaras i regionen.

I utveckling

Ökat välbefinnande och därmed ökade besparingar uppnås endast genom att utveckla tjänstekvaliteten och tjänsternas tillräcklighet. I utvecklingens namn har man under 2025 inom välfärdsområdet på ett förargligt sätt skapat sådan byråkrati som har gjort det långsamt och svårt för klienterna att få kontakt med välfärdsområdet samt svar på sina servicebehov i såväl brådskande som icke-brådskande ärenden. Dessa har dock korrigerats i efterhand. Social- och hälsovårdstjänsterna omfattar många detaljer som man måste känna till noggrant för att resultatet ska fungera väl. Deltagandet får inte förbli formellt. Ju bättre tjänsterna svarar på servicebehovet, desto mindre uppstår extra kostnader på lång sikt. Man bör lyssna noga på kundkretsen när man utvecklar tjänster.

Delaktighet

Punkten strategiskt mål: Vi säkerställer att de språkliga rättigheterna tillgodoses i delaktigheten. Meningen bör lyda: "Vi säkerställer att språkliga rättigheter och rättigheter för personer med funktionsnedsättning tillgodoses i delaktigheten". Hur följer man upp klienternas och de boendes upplevelser, delaktighet och möjlighet att påverka? Och tillgänglighet och åtkomlighet för dem som inte på egen hand kan använda digitala tjänster? Målet är att kundrespons behandlas till 100 procent inom 2 veckor och att korrigeringar om kundrespons publiceras uppdaterat. Detta stärker förtroendet för välfärdsområdets verksamhet.

Delaktighet bör förverkligas på riktigt, inte bara till synes. När det gäller råden för personer med funktionsnedsättning bör man särskilt beakta att det internationella avtalet binder juridiskt till intensiva förhandlingar med personer med funktionsnedsättning i frågor som gäller dem. De observationer som Rådet för personer med funktionsnedsättning framför i sina utlåtanden kan inte förringas. Rådet för personer med funktionsnedsättning kan alltid ombeds

utreda ärendet med exempel och ge ytterligare information. Det spelar roll om tjänsterna för personer med funktionsnedsättning genomförs kund-, människo-, personal-, organisations- eller tjänsteleverantörsorienterat, eftersom den jämlikhet gentemot personer utan funktionsnedsättning som lagen syftar på endast kan förverkligas om tjänsterna verkligen genomförs så att de svarar på behoven.

Avslutningsvis:

Strategin betonar balansering av ekonomin. Kraven på besparingar medför hot som lätt leder till nedskärningar även där sådana inte borde göras. De förtroendevalda bör be tjänsteinnehavarna om realistiska uppgifter med motiveringar om såväl servicebehovet, behovet på personal som finansieringsbehovet. Det är viktigt att kommunikationen med statsförvaltningen och finansiärer görs motiverat med hänvisning till lagstiftningen och på ett sätt som inte gör det möjligt att neka nödvändig ytterligare finansiering. Det är det enda sättet att upprätthålla invånarnas välbefinnande och hälsa, samt social- och hälsovårdens arbetsplatser. Det är viktigt att inte gå där staketet är som lägst. Det kan senare visa sig vara omöjligt att rätta till saker och ting.

Vanhusneuvosto:

Vanhusneuvosto esittää omat muutosehdotuksensa seuraavasti:

DIA 2: Itä-Uudenmaan hyvinvointialue Vanhusneuvosto esittää, että 75-vuotiaan väestön %-osuus lisättäisiin laatikkoon: Väestömme on hieman maan keskiarvoa iäkkäämpää. 75 vuotta täyttäneen väestön osuus (x % ja tietolähde Tilastokeskus pvm) on Uudenmaan maakunnan suurin.

DIA 3: Arvot Vastuullisuus Vanhusneuvosto esittää, että tekstiin lisättäisiin sana lääketieteellisesti: Toimintamme on taloudellisesti, sosiaalisesti, lääketieteellisesti ja ekologisesti vastuullista.

DIA 6: Taulukko Arvot – Strateginen tavoite – Mittari

Ihmislähtöisyys: Vanhusneuvosto esittää, että mittari NPS avataan esim. NPS-suosittelemisindeksi (Kuinka todennäköisesti suosittelet palvelua?)

Vastuullisuus: Vanhusneuvosto esittää, että mittareihin lisätään potilasvahinkojen määrä vuosittain.

Kehittyvä: Toimintamme ja palvelumme on vaikuttavaa ja resurssijamme ohjataan tiedolla. Vanhusneuvoston mielestä on tärkeää karsia hyödyttömät tai haitalliset hoidot. Mittareita voitaisiin kehittää hyödyntämällä Duodecimin Käypä hoito -suositusten Vältä viisaasti suosituksia.

Osallisuus: Vanhusneuvosto esittää, että mittareihin lisätään: Vaikuttamistoimielimet huomioidaan jo varhaisessa päätöksenteon vaiheessa.

Äldrerådet:

Äldrerådet framför sina egna ändringsförslag på följande sätt:

DIA 2: Äldrerådet föreslår att procentandelen av befolkningen som är 75 år läggs till i lådan: Vår befolkning är något äldre än genomsnittet i landet. Andelen av befolkningen som fyllt 75 år (x procent och källa Statistikcentralen datum) är störst i landskapet Nyland.

DIA 3: Ansvarsfullhet Äldrerådet föreslår att ordet ”medicinskt” läggs till i texten:

Vår verksamhet är ekonomiskt, socialt, medicinskt och ekologiskt ansvarsfull.

DIA 6: Tabell: Värderingar – Strategiskt mål – Indikator

Människoorientering: Äldrerådet föreslår att indikatorn NPS införs, t.ex. NPS-rekommendationsindexet (Hur sannolikt skulle du rekommendera tjänsten?)

Ansvarsfullhet: Äldrerådet föreslår att man lägger till antalet patientskador per år i indikatorerna.

I utveckling: Vår verksamhet och våra tjänster är verkningsfulla, och våra resurser styrs kunskapsbaserat. Enligt äldrerådet är det viktigt att gallra onödiga eller skadliga behandlingar. Indikatorerna skulle kunna utvecklas genom att utnyttja rekommendationerna i Duodecims rekommendationer i God medicinsk praxis, och dess rekommendationer ”Vältä viisaasti” [Undvik förnuftigt].

Delaktighet: Äldrerådet föreslår att det till indikatorerna läggs till: Påverkansorganen beaktas redan i ett tidigt skede av beslutsfattandet.